

מדד הקול הישראלי יולי 2022

תמר הרמן, אור ענבי וירון קפלן

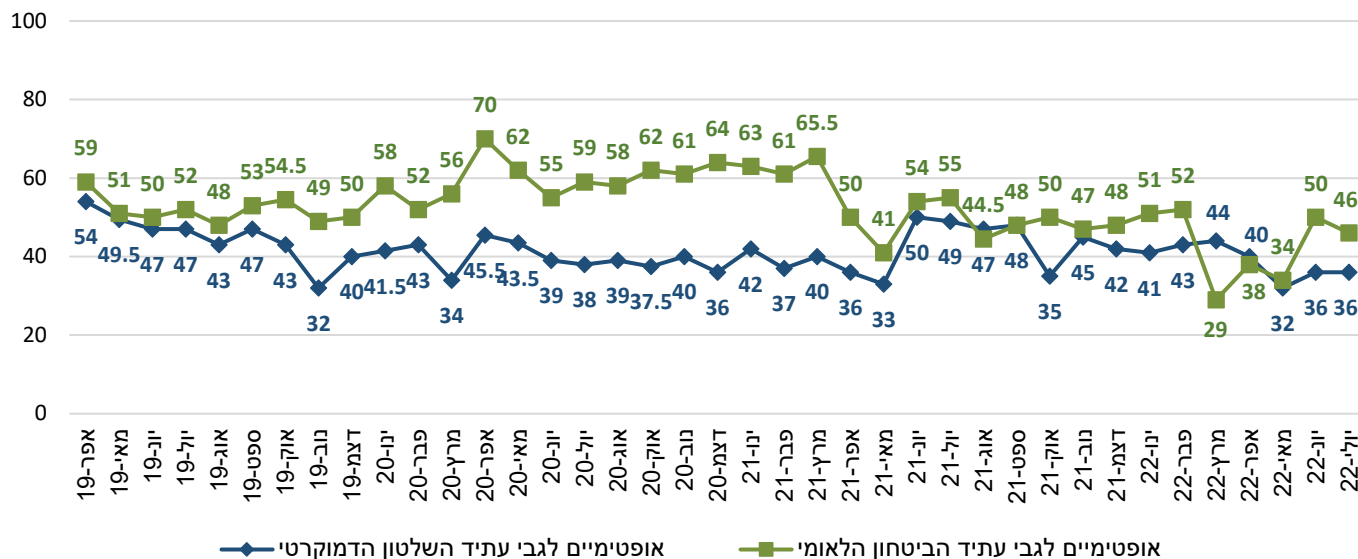
ממצאים עיקריים

- ❖ בדומה לחודש הקודם שיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל הוא מעט יותר משליש. שיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי של ישראל גבוה יותר, אך בשני הנושאים אין רוב לאופטימיים.
- ❖ ביקור הנשיא האמריקאי ביידן איכזב לא מעטים בציבור היהודי שכמחצית ממנו האמינו ערב הביקור כי ביכולתו להביא פריצת דרך להסכם עם ערב הסעודית. כיום רק מעט יותר משליש משוכנעים כי ביכולתו להביא לפריצת דרך זו.
- ❖ ואולם בהקשר למחויבות האמריקנית לביטחון ישראל במסגרת המשא ומתן עם איראן חלה דווקא עלייה בהשוואה למדידה טרם ביקורו של הנשיא האמריקאי לישראל בשיעור מי ששוכנעו במחויבות האמריקנית.
- ❖ עמדות המפלגה בנושא כלכלה ויוקר המחיה הן הגורם המרכזי המשפיע על החלטות המרואיינים לאיזו מפלגה להצביע בבחירות הקרובות. במקום השני, הרחק מאחור, נמצאת כגורם המשפיע ביותר זהות העומד בראש המפלגה.
- ❖ עם זאת, זהות המנהיג של המפלגה משמעותית הרבה יותר מאשר הרכב רשימת המועמדים לכנסת בעת ההחלטה לאיזו מפלגה להצביע.
- ❖ רוב גדול ציינו כי פריימריז לבחירת רשימת המועמדים למפלגה לכנסת עדיפים בעיניהם כשיטה לאיוש רשימת המועמדים לכנסת מרשימה הנקבעת בהתאם להחלטת המנהיג או ועדה מסדרת.
- ❖ רק מחצית מהמרואיינים ציינו כי יצביעו בבחירות הקרובות לאותה המפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות, כ-15% יצביעו למפלגה אחרת, רובם המכריע למפלגה שהייתה יחדיו בקואליציה/ אופוזיציה עם המפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות. שיעור גדול (20%) טרם החליטו למי יצביעו.
- ❖ רוב מכריע סבורים כי עלויות המחייה בישראל גבוהות ביחס למדינות המערב.
- ❖ מבין ההוצאות הכלכליות שתי ההוצאות המכבידות ביותר בשנה האחרונה הן מזון ודיר, ובתחתית הרשימה תחבורה, תעבורה ושכר לימוד.
- ❖ העלייה הממוצעת בהוצאות בשנה האחרונה לפי דיווחי המרואיינים היא של 8.5%, כאשר עיקר העלויות הן בתחום המזון והאנרגיה (חשמל, גז ודלק), ומנגד – ההכנסה נותרה כשהייתה או שהיא אף ירדה בשנה האחרונה.

מצב הרוח הלאומי

במידת האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל לא חלה החודש תזוזה בהשוואה לחודש הקודם, כלומר מעט למעלה משליש הם אופטימיים בנדון. בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי חלה ירידה קלה והוא בעצם חזר בערך לרמתו לפני הצניחה של מרץ-אפריל 2022 והזינוק הלא מוסבר מעלה ביוני השנה.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הבטחון הלאומי, אפריל 2019-יולי 2022 (%)
(כלל המדגם)

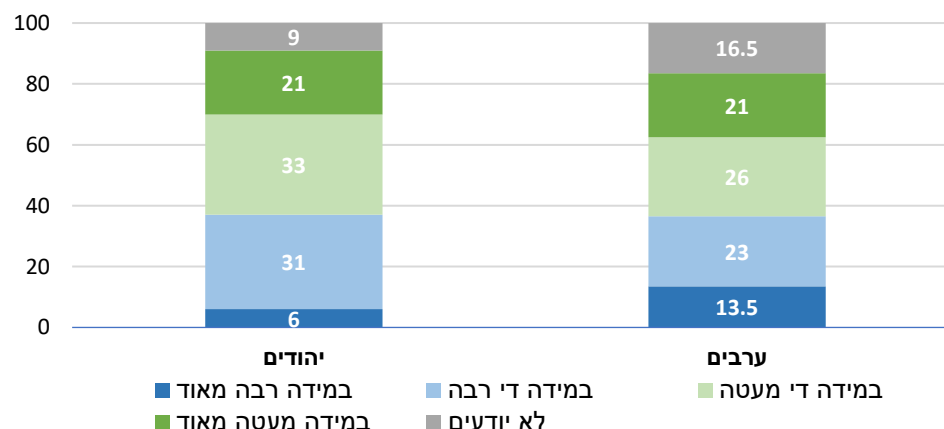


ביקור הנשיא ביידן, בדיעבד

הסכם עם ערב הסעודית

ערב ביקור הנשיא ביידן בישראל ובאיזור שער שאלנו עד "עד כמה אתה מאמין או לא מאמין ביכולתו של ממשל ביידן להביא לפריצת דרך בקידום הסכם שלום בין ישראל לבין ערב הסעודית?". מצאנו אז כי המרואיינים היהודים היו חצויים – 45.5% האמינו ביכולתו להביא לפריצת דרך וכשיעור הזה בדיוק לא האמינו בכך. בקרב המרואיינים הערבים 35% האמינו ו-39% לא האמינו (השאר לא ידעו). לאחר תום הביקור שאלנו: "בתום ביקורו של הנשיא ביידן בישראל, באיזו מידה השתכנעת או לא השתכנעת ממה שנאמר והוסכם במהלך הביקור שביכולתו להביא לפריצת דרך בקידום הסכם שלום עם ערב הסעודית?". מהתוצאות ניכרת אכזבה: האיזון נשבר וכיום רוב של 54% מהיהודים לא משוכנעים ביכולתו של נשיא ארה"ב להביא לפריצת דרך עם ערב הסעודית, ורק 37% כן השתכנעו שהוא יכול להביא לכך. בקרב הערבים 47% לא השתכנעו בעקבות הביקור ביכולתו של הנשיא להביא לפריצת דרך ואילו 36.5% כן השתכנעו בכך.

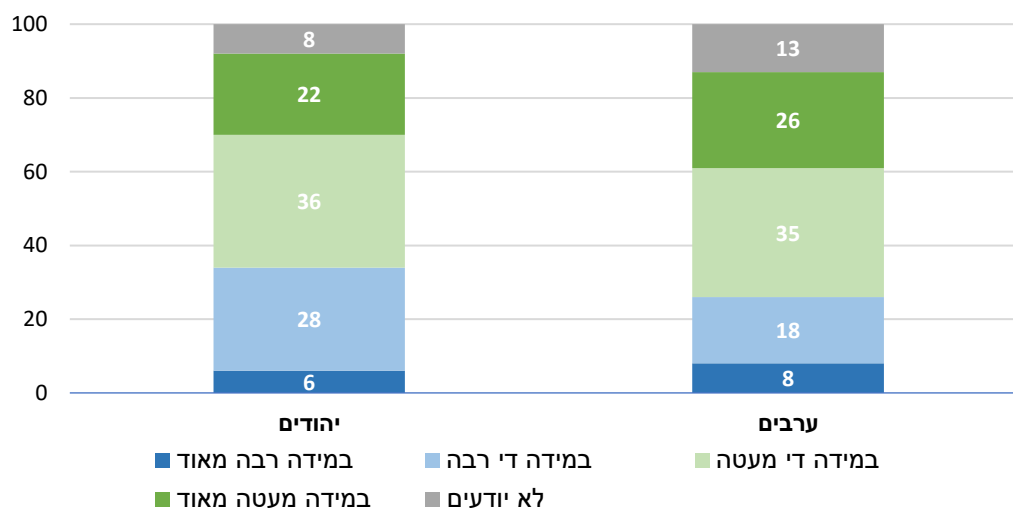
באיזו מידה יכול הנשיא האמריקאי ביידן להביא לפריצת דרך בקידום הסכם שלום עם ערב הסעודית? (%)
(יהודים וערבים)



הקפדת ממשל ביידן על שמירת ביטחון ישראל במשא ומתן על הגרעין עם איראן

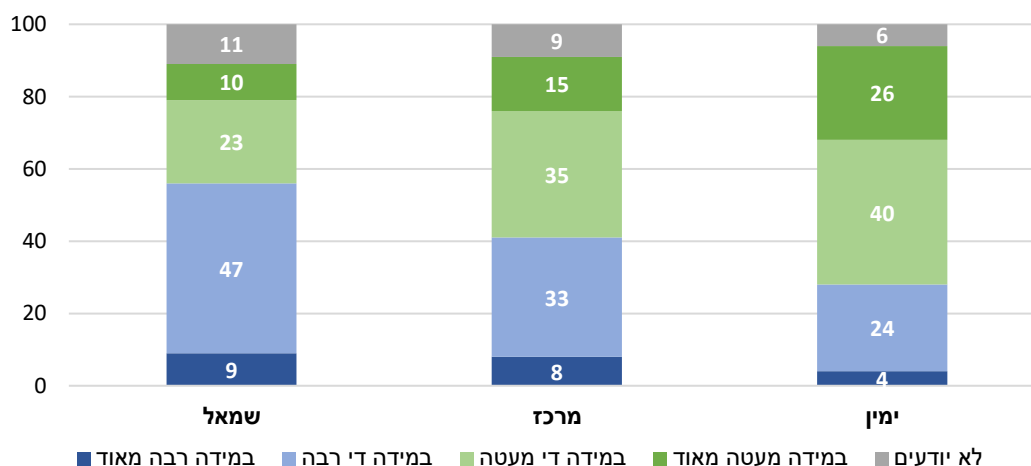
עוד שאלנו ערב ביקור הנשיא ביידן בישראל ובאזור בחודש שעבר: "באיזו מידה אתה סומך או לא סומך על ממשל ביידן שיקפיד לקחת בחשבון את האינטרסים של ישראל במשא ומתן עם איראן על הסכם הגרעין?". אחרי הביקור שאלנו: "בתום ביקורו של הנשיא ביידן בישראל באיזו מידה השתכנעת או לא השתכנעת ממה שנאמר והוסכם במהלך הביקור שהממשל שלו מקפיד להביא בחשבון את הביטחון של ישראל בעת המשא ומתן עם איראן?". כאן דווקא הייתה עלייה בשיעור מי שהשתכנעו בעקבות הביקור כי הממשל מקפיד במשא ומתן עם איראן להביא בחשבון את ביטחונה של ישראל מ-15% לפני הביקור ל-34% אחרי הביקור בקרב היהודים, ומ-20.5% ל-26% בקרב הערבים.

באיזו מידה ממשל ביידן מביא בחשבון את האינטרסים של ישראל בעת המשא ומתן עם איראן? (% , יהודים וערבים)



ואולם, ההבדלים בין המחנות הפוליטיים (יהודים) הם גדולים מאוד: בקרב מי שהגדירו עצמם שמאל רוב של 56% השתכנעו בעקבות הביקור כי הממשל מביא בחשבון את האינטרסים של ישראל בעת המשא ומתן עם איראן, במרכז מדובר במיעוט גדול שהשתכנע – 41%, ואילו בימין רק כשליש השתכנעו בכך בעקבות הביקור (27.5%).

באיזו מידה הממשל האמריקאי מקפיד להביא בחשבון את הביטחון של ישראל בעת המשא ומתן עם איראן? (% , יהודים לפי מחנה פוליטי)



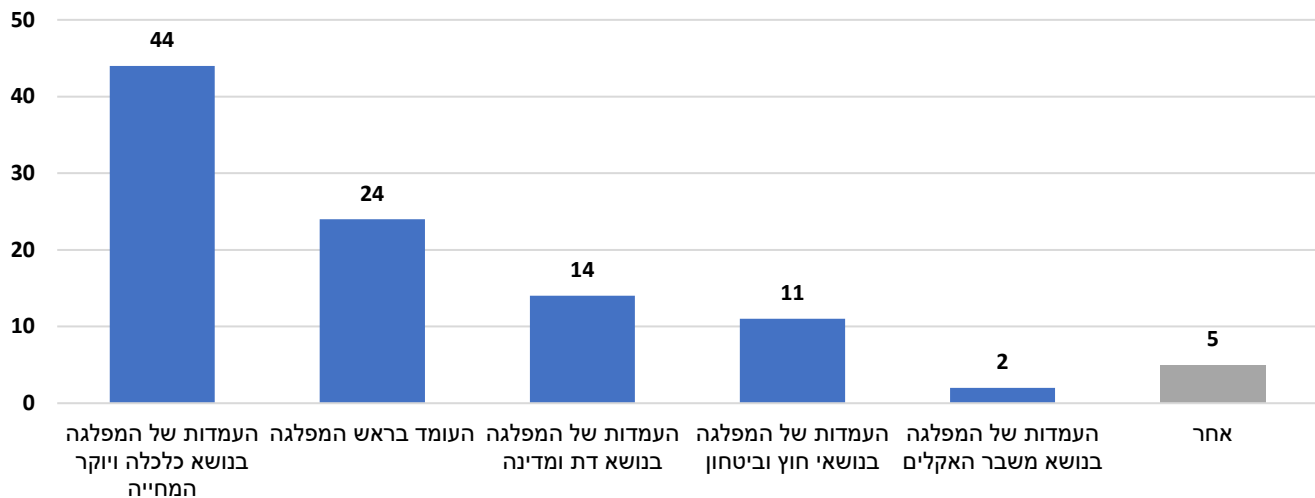
כלומר, בגדול לדעת הציבור בישראל הביקור לא הוליד את הפירות המקווים בכל הנוגע לפריצת דרך עם ערב הסעודית, אבל כן חיזק במידת-מה את הביטחון שממשל ביידן "רואה" את ישראל בעת המשא ומתן עם איראן.

לקראת הבחירות

מה משפיע על ההחלטה לאיזו מפלגה להצביע?

מדובר רבות בשאלה מה משפיע על ההחלטה של הישראלים עבור איזו מפלגה להצביע, כאשר הוויכוח הנצחי הוא האם זה ראש המפלגה או עמדותיה בנושאים השונים. שאלנו אפוא: "מבין הגורמים הבאים איזה גורם ישפיע במידה הרבה ביותר על החלטתך עבור איזו מפלגה להצביע בבחירות הקרובות?". התשובות האפשריות היו: עמדות המפלגה בנושא חוץ וביטחון, עמדות המפלגה בנושאי דת ומדינה, עמדות המפלגה בנושא יוקר המחיה והכלכלה, עמדות המפלגה בנושא משבר האקלים, מי עומד בראש המפלגה. מצאנו כי עמדות המפלגה בנושא יוקר המחיה והכלכלה הן כיום הגורם מספר אחת בהחלטה עבור איזו מפלגה להצביע, ואילו מי שעומד בראש המפלגה הוא במקום השני בשיעורים נמוכים בהרבה.

הגורמים המשפיעים ביותר על ההחלטה עבור איזו מפלגה להצביע בבחירות הקרובות (% כלל המדגם)



מדרג זה נמצא הן אצל היהודים הן אצל הערבים וכן באותה מידה בכל שלושת המחנות הפוליטיים (יהודים)! עם זאת, בעוד בקרב היהודים רק מיעוט, אם כי גדול, ציינו במקום הראשון את עמדות המפלגה בנושא כלכלה ויוקר המחיה (41%), הרי שבקרב המרואיינים הערבים רוב גדול בחרו בתשובה זו (59.5%). עוד הבדל בין המדגמים הוא שמקרב היהודים 27% ציינו כי הסיבה העיקרית עבורם להצבעה עבור מפלגה זו או אחרת היא מי שעומד בראש המפלגה, בעוד שאצל הערבים רק 10% ציינו זאת כסיבה העיקרית.

פילוח המרואיינים היהודים לפי גיל מעלה כי עמדות המפלגה בנושא כלכלה ויוקר המחיה מרכזיות במידה הרבה ביותר בקבוצות הגיל הצעירות.

פילוח המרואיינים היהודים לפי הגדרה עצמית דתית מעלה כי בקרב החרדים (22%) ויהודים (25%) עמדות המפלגה בנושא כלכלה ויוקר מחיה נמצאות ברק מקום השני, כאשר בראשון – עמדות המפלגה בנושא דת ומדינה (חרדים: 52%; דתיים: 33%).

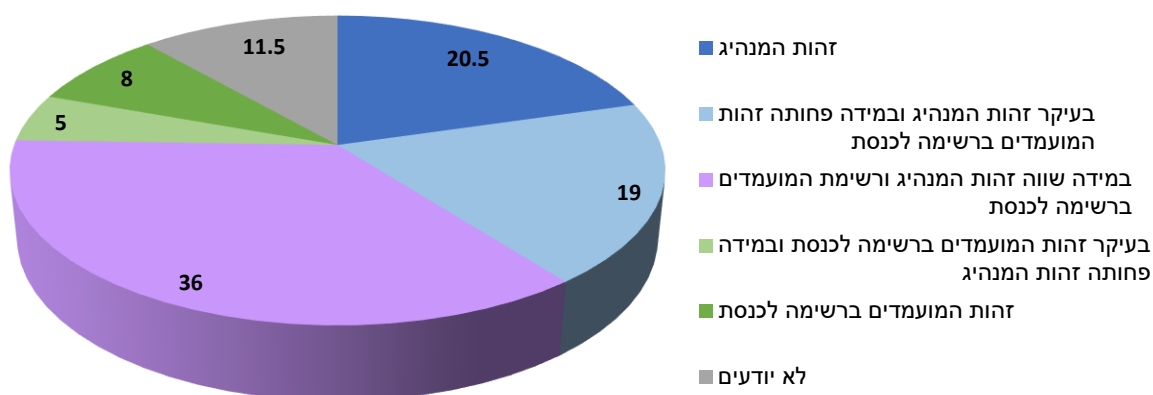
נתון בולט נוסף הוא השיעור הנמוך של המרואיינים שבחרו בעמדות המפלגה בנושאי חוץ וביטחון כסיבה המרכזית להחלטתם לאיזו מפלגה להצביע (11%), ככל הנראה בגלל התקופה הארוכה שבה נושא הביטחון רגוע

יחסית. ואולם יש להניח כי אם תהיה החמרה של האיום הבטחוני, הנושא ישוב ויעלה לראש סולם העדיפויות של הבוחרים.

המנהיג או רשימת המועמדים?

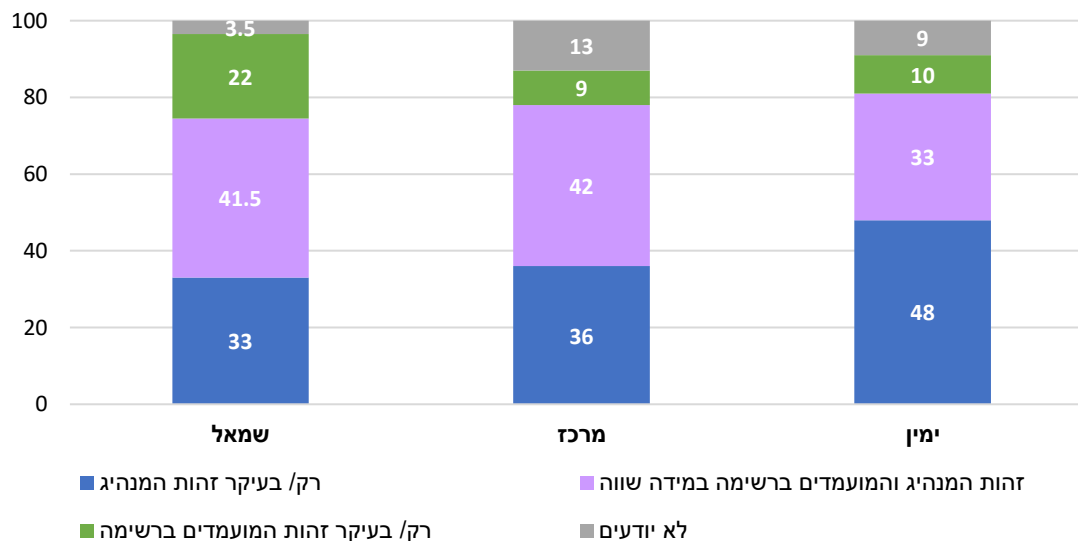
ראינו שהמרוואיינים מדווחים שהמנהיג חשוב להם פחות מאשר עמדות המפלגה בנושא הכלכלי, אבל תהינו מה חשוב יותר – מי שעומד בראש המפלגה או רשימת מועמדי המפלגה לכנסת? השיעור הגבוה יותר (39%) ציינו כי רק או בעיקר זהות המנהיג משפיעה על החלטתם לאיזו מפלגה להצביע, 36% ציינו כי השפעת זהות המנהיג ורשימת המועמדים היא שווה ורק 13% ציינו כי רק או בעיקר רשימת המועמדים היא שמשפיעה עליהם. בקרב המרוואיינים היהודים זהות המנהיג מתבררת מרכזית יותר מאשר בציבור הערבי (43% לעומת 22%).

מה משפיע על החלטתך לאיזו מפלגה להצביע? (% , כלל המדגם)



פילוח תשובות המרוואיינים היהודים לפי מחנה פוליטי מעלה כי בימין זהות העומד בראש המפלגה היא המרכזית יותר (48%), בעוד שבמרכז ובשמאל התשובה הנפוצה הייתה כי המנהיג ורשימת המועמדים חשובים באותה המידה (42%).

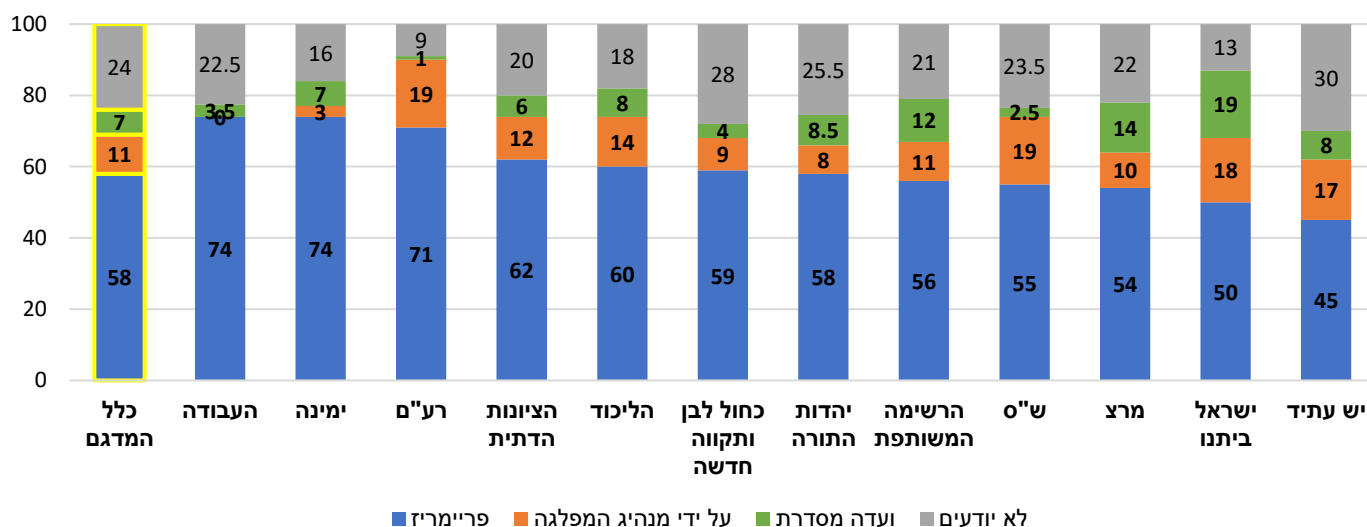
מה משפיע על החלטתך לאיזו מפלגה להצביע? (% , יהודים לפי מחנה פוליטי)



איזו שיטה עדיפה לצורך בחירת המועמדים לכנסת?

הדרך המועדפת על רוב הציבור בישראל (58%) לבחירת רשימות המועמדים לכנסת היא על ידי פריימריז מסוגים שונים. זו הדרך שאותה מעדיפים רוב מצביעי כל המפלגות שנכנסו לכנסת בבחירות האחרונות, למעט שתיים שבהן אין לכך רוב מוחלט - ישראל ביתנו (50%) ויש עתיד (45%), שתי מפלגות שבהן כידוע הרשימה נקבעת על ידי העומד בראש המפלגה. בכלל המדגם השיטה של קביעת הרשימה על ידי ראש המפלגה זוכה לתמיכה של 11% בלבד, כשמתחתיה בסדר העדיפויות הציבורי רק השיטה של וועדה מסדרת (7%). רבע מהמרוואיינים ציינו כי אינם יודעים, מה שמצביע על החשיבות הנמוכה שמייחסים המצביעים לדרך קביעת הרשימה או למגוון האפשרויות הקיימות בשטח.

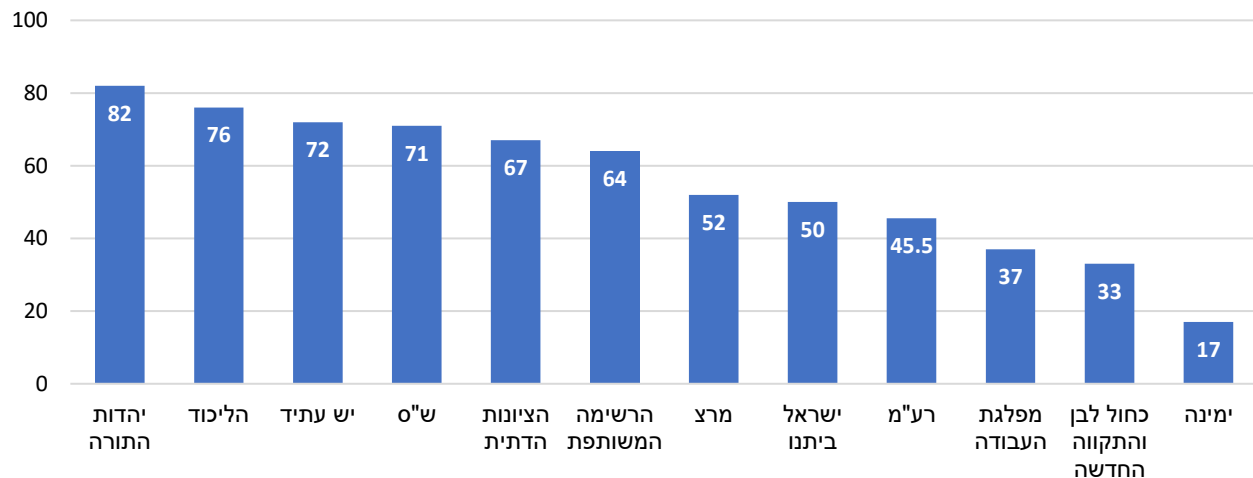
הדרך המועדפת לבחירת רשימת המועמדים לכנסת (% כלל המדגם ולפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת)



כוונות הצבעה

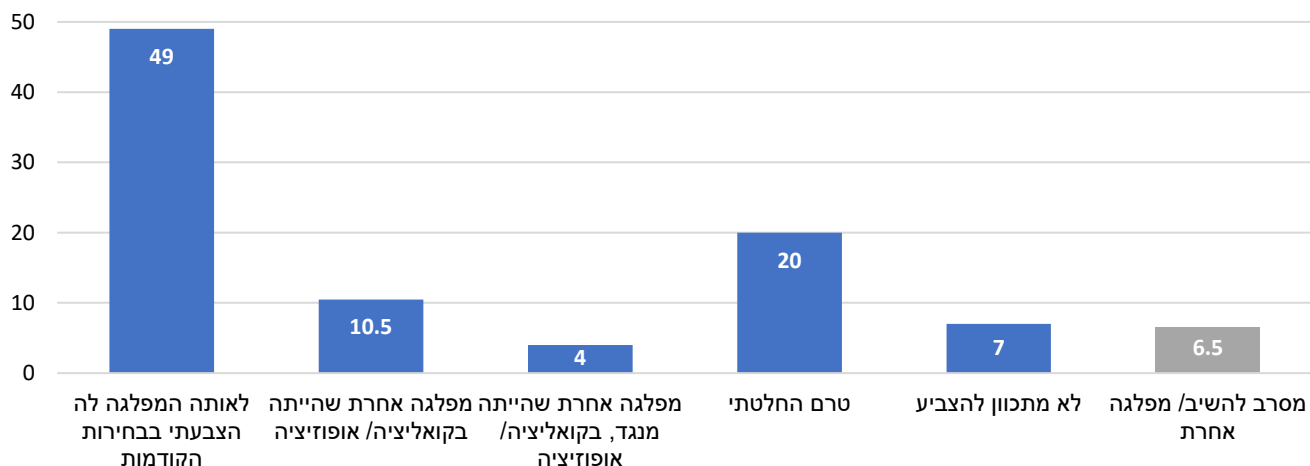
השוואה בין המפלגה אליה הצביעו המרוואיינים בבחירות לכנסת לפני שנה לבין המפלגה לה הם מתכוונים להצביע בבחירות הקרובות מעלה כי רוב גדול ממצביעי המפלגות שכעת באופוזיציה מתכוונים להצביע להן שוב (יהדות התורה – 82%; הליכוד – 76%; ש"ס – 71%; הציונות הדתית – 67%). הנכונות להצביע לאותה המפלגה של אלה שהצביעו למפלגות המרכיבות את הקואליציה הנוכחית נמוכה בהרבה: מרצ – 52%; ישראל ביתנו – 50%; מפלגת העבודה – 37%; כחול לבן ותקווה חדשה – 33%; ימינה – 17% (הנתונים לגבי ימינה נאספו לפני הקמת מפלגת "הרוח הציונית"). שונה מיתר מפלגות הקואליציה היא מפלגת יש עתיד - 72% מבחירה בבחירות הקודמות ציינו כי יצביעו לה שוב בבחירות הקרובות.

מתכוונים להצביע בבחירות הקרובות לאותה מפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות (%) , כלל המדגם, לפי המפלגה לה הצביעו בבחירות הקודמות)



ניתחנו את התשובות לשאלת כוונות הצבעה בבחירות הקרובות יחדיו עם הדיווח המרואיינים על הצבעתם בבחירות האחרונות ומצאנו כי נכון לעת הזו כמחצית מהמרואיינים יצביעו למפלגה שעבורה הצביעו בבחירות הקודמות. כ-10% נוספים יצביעו למפלגה אחרת, אך כזו שהייתה בקואליציה או באופוזיציה עם המפלגה לה הצביעו לפני שנה. רק 4% ציינו שיצביעו למפלגה אחרת שלא הייתה בקואליציה או באופוזיציה עם המפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות. חלק גדול מקבוצה זו הם מצביעי "ימינה" בבחירות הקודמות, שצינו כי יצביעו למפלגות הנמצאות בגוש הימין (בעיקר הליכוד והציונות הדתית). חמישית מהמרואיינים (20%) ציינו כי טרם החליטו לאיזו מפלגה להצביע, והיתר ציינו כי אינם מתכוונים להצביע או שסרבו להשיב על השאלה.

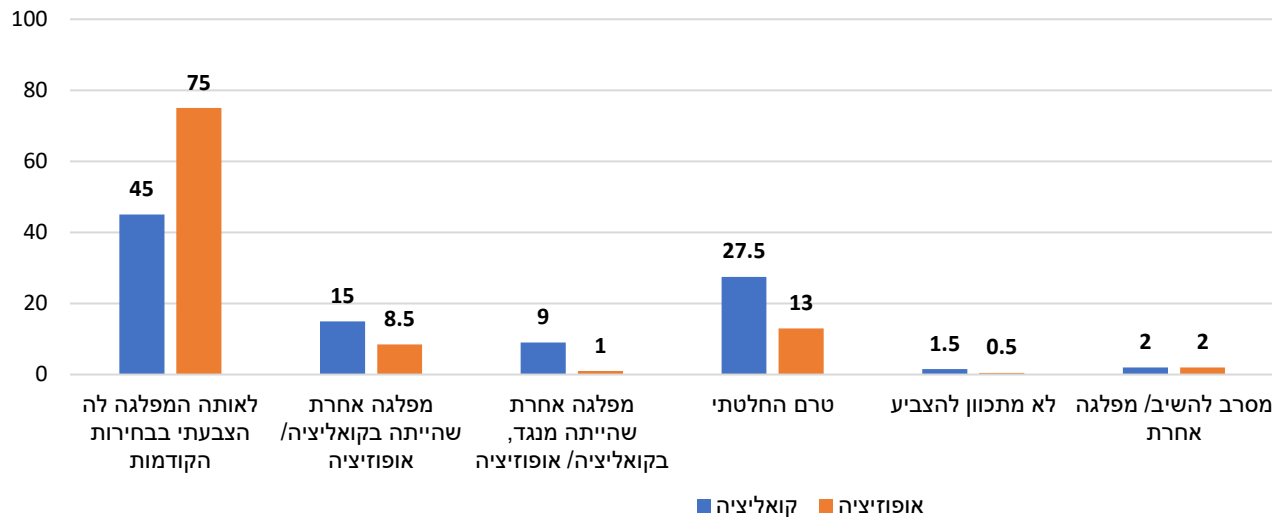
לאיזו מפלגה בכוונתך להצביע בבחירות הקרובות לכנסת? (%) , כלל המדגם)



כן מצאנו כי בעוד שבקרב היהודים שהצביעו בבחירות הקודמות רק מיעוט זעיר (2%) ציינו שאינם מתכוונים להצביע בבחירות הקרובות, בקרב הערבים כחמישית (21%) מתכוונים שלא ללכת להצביע הפעם. פילוח לפי חלוקה למפלגות הקואליציה והאופוזיציה הנוכחיות מעלה כי בעוד שלוש רבעים (75%) ממי שהצביעו בבחירות הקודמות למפלגות האופוזיציה ציינו כי יצביעו להן שוב ועוד 9% יצביעו למפלגה אחרת שגם היא כיום באופוזיציה, הרי שפחות ממחצית (45%) ממצביעי מפלגות הקואליציה בהווה ציינו כי יצביעו שוב לאותה המפלגה, ועוד 15% יצביעו למפלגה אחרת שגם היא כעת בקואליציה.

מבחינת המעבר בין הגושים: 9% ממצביעי הקואליציה הנוכחית ציינו כי יצביעו בבחירות הקרובות לאחת ממפלגות האופוזיציה (ברובם – מצביעי ימין), אך פחות מ-1% ממצביעי מפלגות האופוזיציה מדווחים כי בדעתם לחצות את הקווים ולהצביע בבחירות הקרובות לאחת המפלגות שהן כיום בקואליציה. יש הבדל גדול בין מפלגות הקואליציה והאופוזיציה גם בשיעורי המתלבטים: רבע ממצביעי הקואליציה הנוכחית טרם החליטו למי להצביע בבחירות הקרובות לעומת 13% בלבד ממצביעי מפלגות האופוזיציה.

לאיזו מפלגה את/ה מתכוון להצביע בבחירות הקרובות לכנסת? (% , יהודים)



מדד הקול הישראלי יולי 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 25-27/7/2022, רואיינו 600 איש ואשה בשפה העברית ו-150 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת בטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו - <https://dataisrael.idi.org.il>